

Szerkesztőségi iroda:
Nagybeeskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felolós szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:
Égész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy óra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.

Megjelenik
vasár- és ünneppnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybeeskerek, 1903.

XXXII. évfolyam. 210. szám.

Csütörtök, szeptember 17.

A háboru réme.

Nagybeeskerek, szeptember 17.

Egyremásra röpködnek a riasztó hírek a háboru veszedelméről. A diplomaták idegesen sugdosnak, az uralkodók tanácskoznak s majd minden államban katonai akciók folynak.

Különösen nagy az idegesség a Balkánhoz közel álló hatalmak körében s nálunk is egyremásra hallunk katonai készülődésekről.

Bár meg vagyunk győződve arról, hogy az európai államok ügyeit intéző férfiak mindent elkövetnek arra, hogy a népektől a háboru rémét elriaszassák, mindazonáltal a helyzet ma olyan, hogy könnyen odafordulhat, hogy az uralkodóknak és államférfiaknak nem áll majd módjukban a háborut elkerülni.

A háborus mozgalmaknak főszéke természetesen a Balkán s ha az ottani anarchikus állapotokat tekintjük, az aggodalom teljesen indokolt. Törökország tehetlensége és Bolgárország megbízhatatlansága következtében a macedóniai lázadás egyre jobban elmérgesedik. Ennek folytán az európai közvélemény napról napra jobban megerősödik abban a nézetében, hogy Magyarország, Ausztria és Oroszország, mint a balkánfélszigeti reformáció vezetői, kénytelenek lesznek hovatova energikusabb eszközökhöz nyulni, miután azok, a melyeket eddig alkalmaztak, a felforgó viszonyok között nem bizonyultak eléggé hatásosoknak. Hogy melyek legyenek ezek az energikusabb eszközök, arról a kormányoknak egymás között kell megállapodniok. Aligha tévedünk, ha azt hiszszük, hogy az angol király, a német császár és a cár bécsi látogatásának politikai súlypontja éppen a balkánfélszigeti helyzetre nehezedik. Az általános fölfordulás kísérlete fenyegetően mutatkozik a keleti szemhatáron. Lehetetlen, hogy a

közvetlenül és közvetve érdekelt hatalmasságok ne keressék sürgősen a módokat, a melyek elháríthatják a Balkánfélszigetről a felfordulás, Európáról a háboru szörnyü csapását. Már pedig az iránt alig van valaki kétségben, hogy az eddig követett rendszer segítségével nehezen kerülhetjük el akár az egyiket akár a másikat.

Tetézi a macadóniai veszedelmet az a válságos állapot, amelylyel Szerbia küzdök. Az Obrenovics-dinasztia elpusztítása, a Karagyorgyevics-dinasztia visszahelyezése egyáltalában nem hozta meg a szomszédos királyságnak azt a nyugalmat, a melyre égetően szüksége van. A mint hogy nem is hozhatta meg az alkalmazott helytelen és gyöngye eljárással. A június 11-iki barbár mérsárlás után egyedül bátor, erős kéz mentheti meg Szerbiát a további anarhiától. Az új érában azonban éppen ennek a föltételnek nem találjuk nyomát. E helyett hallunk olyan jelszavakat, a melyek Nyugat-Európában igen üdvösek, de Szerbiában csak még inkább elmérgesítik a nyugat-európai intézmények beplántálásával ugys eléggé megromlott állapotokat. Péter király így szembe kerül a tisztikarral és a politikai pártokkal és soha sem tudjuk, hogy márol holnapra micsoda meglepetés híre érkezik Belgrádból.

Bármerre tekintünk a Keleten, mindenütt legfontosabb politikai és gazdasági érdekeink veszedelmét látjuk. Közönyös maradhat-e a magyar nemzet olyan kilátásokkal szemben, a melyek végzetes csapást mérhetnek a magyar nemzet balkánfélszigeti történelmi missziójára?

Az árvapénzek. A vármegyénél az összesített kezelt gyámpénztári pénzkészlet a törvény értelmében tudvalevőleg csak ingatlanra adható ki kölcsön vagy jó hiteli pénzügyi intézményeknél helyezhető el. A törvény megfelelő szakaszai sehol nem engedik meg azt, hogy a pénzkészletet a gyámpénztár az adóhivatalban helyezze el és ennek dacára a belügyminiszter arról győződött meg, hogy legtöbbnyire mégis csak oda teszik a pénztárak készleteiket. A miniszter legújabb le-

iratával utasította tehát az összes törvényhatóságokat, hogy gyámpénztári készleteiknek az adóhivatalba helyezését szüntessék be, a régieket pedig vonják be fokozatosan.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken péltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délbén gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad. Zuhanyfürdő egész nap.

— **Személyi hír.** Dr. Dellimanic Lajos főispán tegnap este hivatalos ügyekben elutazott Nagybeeskerekre. — Dr. Duka László kir. táblai bíró szabadságáról visszaérkezett Nagybeeskerekre.

— **Az őszi közgyűlés.** Torontálvármegye törvényhatósági bizottsága október hó 8-án és következő napjain mindenkor d. e. 10 órai kezdettel tartja rendes őszi közgyűlését a vármegye székházában. Az ezt megelőző állandó választmányi ülések f. évi október hó 3-án és a reá következő napokon délután 1/4 órai kezdettel fognak megtartatni. A közgyűlésen első sorban a vármegye házipénztárának 1904. évi költségelőirányzatát tárgyalják. Azután az 1904. évre kivetendő vármegyei pótdadók kerülnek tárgyalásra, nevezetesen 1. a vármegyei közkórház-alapra, 2. a 400 000 koronás kölcsönre, 3. a törvényhatósági tisztviselők, segéd- és szolgaszemélyzet törzsjárandóságainak emelésére, 4. a tisztai nyugdíj-alap gyarapítására, 5. a torontáli h. é. vasutak és a vm. uti alap pénzügyeinek rendezésére felvett 2-5 millió koronás kölcsön annuitására vonatkozó. Határozni fog továbbá a törvényhatósági tisztviselők, segéd-, kezelő- és szolgaszemélyzet törzsjárandóságainak emelésére megszavazott pótdadóból felhasználatlanul maradt összegek tekintetében ugy az 1904. mint újból az 1903. évi költségvetést illetőleg.

A „TORONTÁL” tárcája.

Egy délután a Gyöngyszigeten.

(Rohonezy Gida otthona.)

— A „Torontál” eredeti tárcája. —

Törökbecsétől egy óra járásra fekszik a holt Tisza füzes partja mellett az a nyüzsgő, dolgos élettel teli sziget, melynek közepén van az ország egyik legismeretesebb gavallérjának, Rohonczy Gedeonnak európa-hírü telepe, a Gyöngysziget.

Verőfényes, talán a kelleténél is melegebb szeptemberi nap volt, mikor a déli vonattal Törökbecse felé haladtunk. A vasuti indóháznál toporzékolva várnak bennünket a pompás hintóba befogott lovak. S visznek be Törökbecse városába. Kalapot emelünk a csak néhány nappal ezelőtt leleplezett szabadságszobor előtt, aztán ismét elhagyjuk a várost s a Tisza töltésén haladunk tova. A legmagyarabb folyam lassan hőmpölyögteti hullámain, szeliden folydogál, mintha nem is ő hozott volna még csak 8 évvel ezelőtt iszonyu nyomort e vidék lakosságára. Az emberi tudomány legyőzte a szeszélyes Tiszát s most olyan töltésen rohog végig a kocsink, mely a legmagasabb árviznél is másfél méterrel magasabb.

Nemsokára elhagyjuk a Solymos-tanyát, aztán átkelünk a Tisza-kompon s rajta is vagyunk már a Gyöngyszigeten. Sokáig haladunk a holt meder mentén s társam a kocsiban, dr. Sal Ferenc szolgabíró, ki ebben a járásban sokáig

működött, magyarázza, hogy ime ebből a holtágból lesz az ország egyik legnagyobb és ha a hozzáfűzött várakozások nem esálnak, egyik legjövendelmzőbb halastava.

Mig így hallgatom a felvilágosításokat, balra fordul a kocsí, fehér házak mutatkoznak jobbról-balról, előtte szorgos emberek s lenge ruhákban játszó gyermekek, aztán megállunk a tomyos kastély előtt: Rohonczy Gedeonnánál vagyunk. A háziur az ő libilincselő szeretetreméltóságával fogadja öcsésével Rohonczy Elemérrrel együtt az érkezőket: Dellimanic főispánt, Jankó alispánt, Sal tb. főbíró s e sorok íróját.

Mielőtt ebédhez ülénk, megnézzük az érdekes telep legközelebb fekvő épületeit. Ott van mindjárt a csomagolóház. Csinos tágas épület, akkora teremmel, hogy akár táncmulatságot lehetne benne rögtönözni. Ide hozzák, még pedig a külön e célra lefektetett sinen az összes szőlőt, hogy aztán vagy rámába, vagy ládába, vagy postacsomagba tegyék a szagos szőlőt, az izletes körtét, a mosolygó paradicsomot, no meg a híres Rohonczy-dinnyét, melyből azonban az idén alig van, mérhetetlen kárára a gazdának, nagy szomorúságára mindazoknak, kik a jó dinnyét szeretik, vagyis sok-sok embernek Londontól Várnáig. Ez a csomagoló talán a legérdekesebb hely, mert itt gyűjtik össze a sok ezer waggon gyümölcsöt, hogy aztán, akárcsak Gomboson, hajóra tolják a vasutat, mely hajó egy óra alatt Törökbecsére vontatja az izletes szállítmányt. Becsén már készen áll a ruganyos kocsí, arra ráteszik s el-

szállítják a vasuti állomásra, ahonnan széjjel-viszik egész Európába.

Átme gyünk a szomszédos épületbe, hol már új bort is kóstolhatunk, felnézünk a padlásra is, hol szebbnél szebb körték várják a puhulást (a király se eszik különben) s a hatalmas bírsék (alma is meg körte) köti le a pomologus figyelmét. A padlásról pedig letérünk — les extrémés se touchent, — a pincébe, hol komor szürkeségben fekszenek egymás mellett a hatalmas hordók. Nagyobb család talán nincs is a boros hordónál: egykedvű, unalmas, szürke a külseje, pedig mennyi jó kedvet, mennyi édes illuziót rejteget magában. Az előzékeny pincemester egyre-másra emelgeti ki a zamatosnál zamatosabb borfajokat s a társaság elismerően csettint a nyelvével s kórusban hangzik az egyhangu dicséret, miként hajdanában a prior látogatásakor: vinum bonum

Vagy két órát töltöttünk el Lucullus élvezeteivel s a fentdicsért borok szakértő bírálatával. A háziasszonyi tisztet kevés helyen látjuk el több szeretetreméltósággal és természetes gráciával, mint a Rohonczy-kastélyban s a két házi kisasszony, Etus és Marietta kisasszonyok szintén örökölték szülőik kedves tulajdonságait.

A perzselő nap sugarai már sokat engedtek ijesztő erejükből, mikor ismét kocsira ülünk, hogy most már megnézzük az egész telepet.

Hiszen dicséretes dolog, ha valaki összetartja s pláne ha gyarapítja ősei vagyonát. De mennyivel inkább kell kalapot emelnünk az olyan ember előtt, aki a meddő sivatagból viruló para-

— **A vármegye költségvetése.** Torontálvármegye állandó választmánya hétfői ülésében tárgyalta a vármegye háztartási alapjának 1904-ik évi költségeloirányzatát. E szerint 1904. évre eloirányoztak személyi járandóságban 405.773 kor. 30 fillért, dologi kiadásokra 69.934 kor. 64 fillért. Összesen 475.707 kor. 64 fillért. Fedezet 475.883 kor. 41 fillér, felesleg 175 kor. 47 fillér. A megelőző évihez képest tehát a szükséglet 5167 kor. 60 fillérrel, a fedezet 5510 koronával, a felesleg pedig 142 korona 40 fillérrel több. Az állandó választmány a vármegye háztartási alapjának a m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvételese által összeállított és kellőleg indokolt 1904. évi költségvetését az ahhoz fűzött részletes indokolással és előterjesztéssel együtt egész terjedelmében elfogadta és a törvényhatósági bizottságnak is elfogadásra ajánlja.

— **Esküvő.** Ma esküdtek örök hűséget egymásnak dr. Szőlősi Albert temesvári ügyvéd és Hajduska Jenő nagybecskereki kereskedő bájos leánya Evelina. A polgári esketés d. e. 9 órakor volt az itteni anyakönyvi hivatalban. Dr. Perisics Zoltán polgármester szép beszéd kíséretében adta össze az ifjú párt. Az esketésnél tanúk voltak: dr. Récsesi Ede kulai ügyvéd és Gettler Ignác könyvkereskedő Mezőtúrról. Az egyházi esküvőt ma délután tartották meg nagy közönség jelenlétében az itteni izraelita templomban.

— **A jegyzői gyakornokok nyilvántartása.** Az alispán, mint a nagybecskereki községi közigazgatási tanfolyam igazgatója, sajnos tapasztalta a legutóbbi beiratkozások alkalmával, hogy több oly egyén jelentkezett a tanfolyamra való felvétel végett, aki a központi törzskönyvbe egyáltalában nem volt felvéve. Ennek oka az, hogy egyes járási tisztviselők az 1901. évi 100.000. számú belügyminiszteri rendelet 31. §-ának rendelkezéseit nem tartották be, a bejelentéseket a törzskönyvbe való bevezetés céljából nem jelentették be. Ez okból most az alispán szigorúan utasítja a közig. hatóságokat és a polgármestereket, hogy az idézett miniszteri rendelet 31. §-ának megfelelőleg kimutatásban a bejelentéseket jövőben pontosan tegyék meg, mert észrevett mulasztás esetén megtorlást fog alkalmazni, hogy a mulasztásokból eredhető joghátrányok ne érhessek a jegyzői gyakornokokat. Hogy pedig a felfektetett törzskönyv adatait pontosan összehasonlíthassa a gyakorlatban künnlevő jegyzői gyakornokok számadataival, elrendeli az alispán, hogy f. évi október hó 10-ig minden sűrgetés bevétele nélkül kimutatást, mely az idézett rendelet VII. mintájának minden tekintetben megfelelően, terjesszenek be hozzá, amely kimutatásba azok a községi segédjegyzők, jegyzői gyakornokok és jegyzői irnokok veendőek fel, akik: a) az 1901. évi 100.000. számú belügyminiszteri rendelet 6. §. a) pontja szerinti elméleti alapképzettséggel bírnak, b) a községi közigazgatási tanfolyamot még el nem végezték, c) jegyzői oklevéllel vagy községi közigazgatási államvizsgálati bizonyítvánnyal még

nem rendelkeznek. Utasítja egyben az alispán a községi és körjegyzőket, hogy ezen kimutatást haladéknél készítsék el és azt f. hó végéig okvetlenül terjesszék be a járási főszolgabíróhoz, jövőre nézve pedig minden az idézett rendeletben megjelölt bejelentést büntetés terhe alatt tegyenek meg.

— **Eső.** A tikasztó és fullasztó meleg napok után ránk köszöntött ugyszólván minden átmenet nélkül a novemberi ősz. A lengő nyári ruhákból egyszeribe belekiváncozunk a felöltőbe s ha a csipős hideg szélben lépegetünk — bármily ellenmondásnak is lássák — előre veti árnyékát a kandalló fénye, a melynek az árnyékát a pénzbeli gondnok képezi. Az igaz, hogy most bizonyos jóleső érzéssel fogadjuk a hűvös időt, mert a nagy szárazság után meghozta az esőt, mely után úgy a gazda, mint a városi ember már epedve vágyakozott. Tegnap este váratlanul mennydörgés és villámlás kíséretében megeredt az eső s esett egyfolytában ma délelőttig. Tagadhatatlanul jól esett ez. Csak azután ne tartson vagy egy hónapig.

— **Önként jelentkező hadkötelesek.** Mint Temesvárról írják, a lapokban legújabbán megjelent közlemények folytán tegnap hat lovrini fiu önként jelentkezett sorozásra a temesvári hadkiegészítő parancsnokságnál. Mind a hat jó módú lovrini gazdák fiai, kik azt mondják, hogy példájukat községükből még sokan fogják követni.

— **Szüreti mulatság.** A nagybecskereki munkásképző- és társas-egylet október hó 3-án az Ellmer-féle vendéglő helyiségeiben szüreti mulatságot rendez könyvtára alapja javára. A trefás meghívókat a jövő héten küldik szét.

— **Zsidó kongresszus.** A magyar- és erdélyországi izraeliták országos szervezetét előkészítő bizottságba a XXII. községkerület, mely Csanád-, Csongrád- és Torontálvármegye izraelita lakosságát foglalja magában, dr. Klein Mór nagybecskereki főrabbit választotta rendes tagul.

— **Gépezetek vizsgálja.** A gőzgépezetlők és gőzkazánfűtők vizsgálata a Temesvárott szervezett bizottság által 1903. évi szeptember hó 28-án reggel 8 órakor a m. kir. államvasutak műhelyépületében fog megtartatni. A vonatkozó szabályszerűen felszerelt kérvények a m. kir. ker. iparfelügyelőhöz Temesvár (Józsefváros, Hunyady-ut 23. sz.) címezve, legkésőbb a megelőző napokban nyújtandók be.

— **Pórus járt csábitó.** Székás Dániel zsebelyi gazda régóta gyanus szemmel kísérte már Cserna János odaváló legényt, a ki feltűnő sokat járt a felesége után. De meg az asszony viselkedése sem tettsett neki az utóbbi időben és azért elhatározta, hogy megleszi őket. Egy régi, de sokszor bevált cselhez folyamodott tehát. Elutazott hazulról, de este váratlanul megérkezett és Csernát ott találta lakásán feleségével a legbizalmasabb tété a téteben. Nem sokat teketóriázott,

hanem elővette élesre fent kését és a csábitót leszúrta, az asszonyt pedig kilökte az ajtón. A történetek után önként jelentkezett a község házában, Cserna sebei életveszélyesek.

— **Gyilkos erdőőr.** Megirtuk a minap, hogy Fagyeczán Péter labasinczi gazda leesett egy szalmával magasra felrakott kocsirol és oly súlyos belső sérüléseket szenvedett, hogy ott a helyszínen meghalt. A vizsgálat kiderítette, hogy a szerencsétlen ember nem esett le a kocsirol, hanem Darabos István erdőőr ölte meg és a gyanu elhárítása végett dobta le a kocsirol. Darabos a csendőrök előtt töredelmes vallomást tett, mire letartóztatták és beszoigáltatták a kir. törvényszék fogházába. Tettét saját vallomása szerint féltékenységből követte el.

Színház és Irodalom.

* **A postásfiu és huga.** Buchbinder ur nem válogatós: ott veszi a jót, a hol találja. Valamicskét a Nebántsvirágból, aztán a Szegény Jonathánból, no meg a Három pár cipőből, sőt, bocsanát a hasonlatért, de a Shakespeare „Otello“-jából és a jól ismert „Szinpadi képtelenségek“-ből is, ezeket az évtizedeken át kipróbált motívumokat feleereszti néhány kávéházi viccel, megfűszerezi néhány művészi pikanteriával s mindezt úgy hívja, hogy „operette“. Hát operettenek nem operette, már csak azért se, mert alig van zenéje, hanem bohózat, még pedig abból a fajtából, a mely a közönség tulnyomó részének mindig tetszeni fog, akárhogy rázza is a fejét a kényesebb izlésű hallgató. Tegnap is visszhangzott a ház a hangos kacajtól, különösen mikor a színészek a közönség közé vegyültek, olyan jó kedv uralkodott a nézőtérben, amilyent aligha tudna teremteni a jó öreg Molière. Tehát ne kritizáljunk, hanem állapítsuk meg azt, hogy a közönség tulnyomó része igen jól mulatott és sokat tapsolt különösen Léva y Margitnak és Vitéz Róbertnek, kik mindketten pompás diszpozícióval játszották hálás szerepeiket. A tapsból nekik jutott ki legtöbb, de maradt még a többieknek is, különösen Tihanyi Miklósnak, Szénássy Györgynek, Gerőfi Ilonának, Peterdy Etusnak, Kantay Teréznek, kik mindnyájan tehetségük legjavával szolgálták a darabot.

— **„Halálos csönd“.** Jose Echegaraynak, a világhírű spanyol drámaírónak „Halálos csönd“ társadalmi színműve pénteken kerül nálunk bemutatásra jól előkészített, kitűnő szereposztásban és előadásban. A budapesti „Nemzeti Színház“-ban a tél folyamán került először színre, s azóta egyik legvonzóbb műsordarabja. Nálunk a főbb szerepeket Gerőfi Ilona, Bodroghy Lina, Radnay Zsuzsika, Peterdy Etus, Balla K., Peterdy S., Szénássy Gy. és Vitéz Gy. játsszák.

* **„Casanova“.** Barna Izsónak, a Népszínház szenális karmesterének eredeti operetteje a „Casanova“, szombaton kerül itt először színre fényes kiállításban. A próbák Balla személyes vezetése mellett erősen lekötik a társulat énekes személyzetét és hisszük, hogy nagy sikerről számolhatunk be. Az operette meséje szellemes, ment minden triviáltságból, úgy, hogy a fiatal lányok is megnézhetik. A darabban Léva y Margit, Szénássy György, Tihanyi Miklós és Vitéz Robert játszák a főszerepeket.

* **„Vasgyáros“.** Ohnet Gy. nagyhatású színműve vasárnap délutáni előadásban kerül színre 4 órai kezdettel.

* **Dante purgatoriuma.** Cs. Papp József, egy magántanár, a kolozsvári állami felsőbb leányiskola rendes tanára, lapunknak is kedves munkatársa, kitől sok szép tárcát közöltünk, Dante purgatoriumának fordítására hirdet előfizetést. Előfizetési fölhívása a következő:

Hét évvel ezelőtt adtam ki Dante világhírű remekének, az Isteni Színjátéknak első részét, a Poklot, prózai fordításban, magyarázatokkal. A művelt közönség s különösen az iskolák szívesen fogadták. A hazai sajtó, valamint az Olasz Dante-társaság Bulletinója elismeréssel szóltak róla. Az Ifjusági Könyvtárjegyzék felvette a beszerzésre ajánlható munkák közé. Kartársaim biztatásai is arról győzték meg, hogy szükség van a megindított munka folytatására, annyival inkább, mert nekünk, magyaroknak egygyel több okunk van arra, mint bárkinek másnak, hogy közelebbről megismerkedjünk azzal a nagy szellemmel, aki most hatszáz éve a rokonszeny megható hangján emlékezett meg hazánkról. Azt ígértem a Pokolhoz írt Előszóban, hogy ha vállalkozásom pártolásban részesül, minél előbb sajtó alá ren-

dicsomót teremtett. A környék régi beavatott embereitől, Kropf tisztartótól, dr. Tószögi Aladártól, Solyomos Gusztávától hallottam a nap folyamán, hogy azon a 40 holdon, hol ma az isten áldásától letörök az erős szőlőtöke, ott kietlen pusztá, hasznavehetetlen terület feküdt. A Rohonczy Gida akadályt nem ismerő kitaratása, férfias erélye, ha szabad magamat így kifejeznem, közigazgatási ambíciója leküzdötte az akadályokat, szembe szállott az árvízveszedelemmel is, és létesítette azt a bámulatos kulturát, azt az intenzív gazdaságot, mely ugyancsak ritkaság minálunk. Ezt a 40 holdas szőlőtelepet Rohonczy Gida maga tervezte és létesítette. Micsoda pedáns tisztaság, micsoda csodás szakértelem jellemzi ezt a munkát. Annak a 110 faj szőlőnek mindegyiknek tudja a helyét, meg a nevét. S minduntalan leszáll a kocsirol, hogy valamelyik különösen finom fajra vagy a csodás termékenységre figyelmeztesse vendégeit. Itt a szőlő végén csodálhatjuk a legszebb gyümölcsfákat is, melyek szintén bőven viszonzozzák a rájuk pazarolt fáradságot.

Kell-e mondanom, hogy a sportsmanek sem maradnak élvezet nélkül. Átkerülünk a telivérmenésbe s itt ragyogó szemmel magyarázza a háziur, ki mint ismeretes, ezen a téren is egyike a legügyesebb magyar embereknak, az ő egyes lovait. Legnagyobb büszkeséggel mutatja be a karsu „1901“ nevű telivért, melyhez a legvérmesebb reményeket fűzi. Kincsem unokája remélhetőleg nem lesz érdemtelen e kiténtetésre. Nagyban bizik a „Madeleine“-ben is, melyet a

hozzáértők szintén kitűnő lónak mondanak. Az „Ezredév“-et mondják az ország legjobb kancájának, az „Ezermester“ pedig már két éves korában futott a Derbyre.

S itt a Tisza partján, melynek puha talaja szinte kínálkozik e célra, fogja létesíteni az ő nagy training-telepét. Hogy ez mit jelentene különösen annak a környéknek a lakosságára nézve, azt alig kell talán bővebben kifejtennem. Kívánom, hogy a derék magyar nép, mely azt a vidéket lakja, e telep létesítése által is gyarapodjék. Az a 150—200 ember, akit most foglalkoztat a Rohonczy-telep, szeretettel és tisztelettel áldja azt a fáradságtalan kezdet, mely egy modern Mózseként a homokos iszapból is ki tudta csikarni az isten áldását.

A nap helyett már az esti csillag mosolygott, mikor visszatértünk a kastély teraszára, honnan pompás kilátás nyílik az egész szőlőtelepre. A kilátást azonban csak a vendégek élvezik, a háziurat folyton elszólitgatja a csilingelő telefon. Most jönnek a nagy megrendelések Budapestről s Rohonczy maga veszi fel, mert az ő figyelme kiterjed mindenre. Istenem, egy magyar gentry, ki tetőtől-talpig gavallér, de amellet perferkt üzletember, — hát nem ritkább ez a fehér hollónál?

Aztán elbucszunk a vendégszerető háztól, s hogy hazamenet elgondolkozom a látottakon és tapasztaltakon, az a gondolat bánt szüntelen, hogy miért is nincs Magyarországon egy néhány száz Rohonczy Gida.

B. L.

dezem a második részt, a Purgatóriumot is. Tudom, hogy kivált most nehéz napok járnak ránk s nem a legjobbkor indítom utnak az előfizetési felhívást; de ugyan meddig kellene még várnom olyan boldog időre, amikor minden válságtól menten s minden hazafiúi gondoktól megkönnyebbülten merülhetnék majd el Dante olvasásába? Azt az időt én már aligha érem meg. Most próbálom hát meg, hogy be tudom-e váltani régi ígéretemet. Az isteni költő tisztelői, kik a Pokol megjelenését lehetővé tették, köztük első sorban középiskoláink tanári testületei, — legyenek szivesek a mű folytatását is megrendelni. Címe: Dante a purgatórium a Divina commedia második része. Gámán János örököse nyomdájában, Kolozsvárt jelenik meg a könyv az I. részhez hasonló szép kiállításban és a bővebb magyarázatok miatt, egypár ívvel nagyobb terjedelemben. Az ára füzve 2 korona, díszes felbörkötésben 4 korona. Az előfizetési díjat s a gyűjtőleveket ez évi október 15-ig kérem hozzám juttatni, hogy a könyvet — portómentesen — minél előbb megküldhessem. Kolozsvárt, 1903. szeptember 12. Kiváló tisztelője: Dr. Cs. Papp József, egyetemi magántanár, az állami felsőbb leányiskola r. tanára.

Közgazdaság.

□ **A nagybecskereki országos baromfi kiállítás.** A Nagybecskereken rendezendő országos baromfi kiállítás iránt országsszerte nagy érdeklődés mutatkozik, a mennyiben nemcsak Torontálból és a szomszédos vármegyéből, hanem az ország minden vidékéről jelentettek be kiállítandó baromfiakat. Eddig is már mintegy 1350 baromfit jelentettek be, valószínű, hogy ezeknek a száma a kiállításig 2000-re is fel fog szaporodni. De nemcsak a baromfitenyésztők között nagy az érdeklődés, hanem a gazdák körében is, a mit leginkább bizonyít az a körülmény, hogy a temesmegyei gazdasági-egyesület egy 200 gazdából álló küldöttséggel vesz részt a kiállításban, ugyazintén Torontál- és Temesmegye hitelszövetkezete is képviseltetni fogja magát, sőt, mint illetékes és megbízható forrásból értesülünk, maga Darányi Ignác is meg fogja tekinteni a baromfi kiállítást. Az országos baromfi kiállítást október hó 9-én, délelőtt 9 órakor gróf Csekonics Endre, a kiállítás elnöke fogja ünnepélyesen megnyitni. Ugyanaznap este a kaszinóban bankett lesz, a melyen a küldöttségek, a rendező bizottság tagjai és más vendégek fognak részt venni. A kiállítást látogató közönség szórakoztatásáról szintén gondoskodik a rendezőség, a mennyiben a temesvári 29-ik gyalogezred zenekarát is meghívta, amely a kiállítás tartama alatt minden nap hangversenyezni fog a kaszinó kertben. A gazdasági egyesületek kiküldöttei, ugyazintén a hitelszövetkezeti megbízottak Poroszkay Béla megyei főügyész vezetésével át fognak randulni Écskára, a hol hitelszövetkezetünk magtárait fogják megtekinteni. A muzslyai gazdák szintén részt fognak venni a kiállításban, a mennyiben már most is számos szép példányu baromfit jelentettek be. A többek között Juhász Péter muzslyai telepes kuriózumképpen egy 26 esztendőes tyukot fog kiállítani s a közönségnek alkalma lesz e ritka magas kort elért tyukot megtekinteni. A nagybecskereki fajbaromfi tenyésztők közül dr. Magyar Károly, Marton Andor, Geiduschek József és Reitter Oszkár fognak nagyobb számu fajbaromfit kiállítani. Reitter egymaga mintegy 162 darab ritka példányu fajbaromfival fog részt venni a kiállításban. A baromfiakat vassodronyból készített baromfiudvarokban és ketrecekben fogják közszemlére bocsátani, mely ketreceket a baromfitenyésztők országos szövetkezete volt szives a kiállítás rendelkezésére bocsájtani. A rendező-bizottságnak gondja volt rá, hogy a kiállítás a községi jegyzők is minél nagyobb számmal részt vehessenek s ezért a kiállítást a vásár és a megyegyűléssel összeeső napon rendezte s így azoknak módjukban lesz a kiállítást alkalmilag megtekinteni s az ott szerzett tapasztalatokat felhasználni arra, hogy maguk is felkarolják a baromfitenyésztést, mely mindenkor jövedelmező keresetforrásul szolgál s a vele foglalkozónak kényelmes megélhetést biztosít. A kiállítás rendezése körül főleg Marton Andor, Reitter Oszkár, Jakabházy Béla, Vöröss Kelemen és Geiduschek József fáradoznak s buzgó munkálkodásukért méltó elismerést érdemelnek.

TÁVIRATOK.

A király és a hadsereg.

Budapest, szept. 17. (A „Torontál“ ered. táv.) A király a következő hadparancsot bocsátotta ki:

Fontos államügyek vették igénybe időmet, melyet a hetedik és tizenkettedik hadtest hadgyakorlatának oly szivesen szántam volna. Helyettesítesemmel Ferenc Ferdinánd főherceg, lovasági tábornokot biztam meg s jelentéseiből mindkét hadtest és a honvédség dicsőretet és elismerést érdemel. Minél indokoltabb kedvező ítéletem összes fegyveres erőm felett, annál inkább kell, akarom, annak fennálló, jóknak bizonyult intézményeit fenntartani. Tudja meg, különösen hadseregem, melynek szilárd szervezést egyoldalú törekvések, — félreismerve azon magas feladatokat, melyeket a hadsereg a monarchia mindkét állama területének javára teljesíteni hivatva van, — megláthatnak, hogy *sohasem adom fel azon jogokat és jogosultságokat*, melyek a legfőbb hadurnak biztosítva vannak. *Közös és egységes, mint a melyen, maradjon hadseregem.* Ezen erős hatalom az osztrák-magyar monarchia megvédésére minden ellenség ellen esküjéhez hiven fog összes fegyveres erőm a komoly köteleességteljesítés útján tovább haladni, áthatva az egyetértés és összhangzat ama szellemétől, mely minden nemzeti sajátágot tisztel és minden ellentétet megold, valamennyi néptörzsek különös előnyeit a nagy egész javára fordítva.

A király Bécsben.

Budapest, szept. 17. (A „Torontál“ ered. táv.) Bécsből táviratozzák: A király ma reggel 9 órakor megérkezett a galiciai hadgyakorlatokról Ferenc Ferdinánd főherceggel s nyomban Schönbrunnba hajtattott.

A válság.

Budapest, szept. 17. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A válság ügyében a mai nap folyamán semmi változás nem történt s a politikusok most mindent gróf Khevenhéderváry miniszterelnöknek bécsi utjától várnak. Politikai körökben azt hiszik, hogy a miniszterelnök bécsi fogadtatása meg fogja hozni a döntést a válság ügyében. Hogy a döntés kedvező-e vagy kedvezőtlen lesz-e, arra nézve a vélemények nagyon eltérők.

A német császár Baranyában.

Budapest, szept. 17. (A „Torontál“ ered. távirata.) Mohácsról táviratozzák: A német császár ma hajnalban cserkészésre indult, a melynek igen szép eredménye volt. A császár este 10 órakor utazik el Bécsbe.

Az osztrák képviselőház összehívása.

Budapest, szept. 17. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Bécsből táviratozzák: A király az osztrák Reichsrathot szeptember 23-ikára összehívta.

Magyarok az új pápánál.

Budapest, szept. 17. (A „Torontál“ ered. távirata.) Mint Fiuméből táviratozzák, tegnap este érkezett oda külön vonattal egy nagy zarándokcsapat Budapestről. A zarándokok innen Anconán át Rómába utaznak, hogy bemutassák hódolatukat az új pápánál, a kiről köztudomásu, hogy bennünket, magyarokat különösen kedvel, a minnek velencei patriarcha korában is számos tanujelét adta. A zarándoklatban főképpen katolikus tanítók vesznek részt. A zarándokok Anconából különvonaton folytatják utjukat Rómába, a hol öt napig maradnak.

Horvátok kivándorlása.

Budapest, szept. 17. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Fiuméből jelentik: A horvátok tömeges kivándorlása egyre tart. Fiuméből minduntalan kelnek utra horvát családok és így tegnap is 161 horvát kivándorló szállt hajóra, hogy Genuán keresztül Amerikába menjenek.

Árvízveszedelem.

Budapest, szept. 17. (A „Torontál“ ered. táv.) A folyammérnöki hivatalokhoz érkezett jelentések szerint a tegnapi és tegnapi nagy esőzések annyira megdagasztották a Felső-Dunát, hogy két métert áradt. Miután még magasabb áradás várható, miért is az árvízveszedelem fenyeget. A felső-dunamenti községek erősen készülnek a védekezésre.

Hajótörés a dalmát partokon

Budapest, szept. 17. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Zarából jelentik, hogy az ottani tengerparton uralkodó nagy szél és eső viharban szombatn éjjel egy trieszti gőzös Zára közelében, Tiat szigete mellett a sziklás Csasika foknál zátonyra került. Az utasoknak a viharos éjszakán nagy bajjal sikerült a szigetre menekülniök. A hajó azonban, a melynek „Carlo“ a neve, olyan veszélyes helyzetbe került, hogy nem lehetett megmenteni.

Határidő-üzlet.

Budapest, szept. 17. (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) A mai tőzsdén az árak kissé emelkedtek. Déli záratkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre)	7.48—
Buza (áprilisra 1904.)	7.75—
Tengeri (májusra 1904.)	5.43—
Zab (októberre)	5.47—
Rozs (októberre)	6.24—

VÁROSI SZÍNHÁZ.

Nagybecskerek, csütörtök, szeptember 17-én:

VÁLÁS UTÁN.

Vigjáték 3 felvonásban. Írták: Bisson A. és Mars Antony.

Személyek:

Duval Henri — — — — —	Balla Kálmán
Bourgeneuf, magánzó — — — — —	Tihanyi Miklós
Champeaux — — — — —	Szénassy György
Corbulon, hajóskapitány — — — — —	Czakó Vilmos
Egy földműves — — — — —	Tihanyi Vilmos
Hordár — — — — —	Hérics Ottó
Bonifádné — — — — —	Kantay Teréz
Diané, leánya — — — — —	Gerőfi Ilonka
Gabrielle, Bourgeneuf leánya — — — — —	Radnay Zsuzsika
Viktorie, szobaleány — — — — —	Perényi Melanie
Mariette — — — — —	Fehér Berta

Kezdeté 8 órakor.

Holnap, pénteken, szeptember hó 18-án:

Ujdonság! Itt először! Ujdonság!

Halálos csönd.

Társadalmi szimfónia 3 felv. Írta: José Echegaray.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1903. május hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zsombolyáról: délelőtt 9 óra 33 p.
Pancsováról: délután 5 óra 55 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 22 p.; délután 4 óra 35 p.
Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 53 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:

Zsombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról: este 7 óra 15 p.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 23 p.
Pancsováról: reggel 7 óra 23 p.
Zsombolyáról: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 23 p.; este 6 óra 55 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Zsombolya, Temesvár, Verseczre: délután 4 óra 45 p.
Pancsovara: délelőtt 8 óra 23 p.; délután 6 óra 20 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 11 óra 12 p.; este 6 óra 46 p.
Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunárra: reggel 3 óra 33 p.
Zsombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 3 óra 58 p.; délután 5 óra 10 p.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délelőtt 11 óra 38 p.

Hirdetmény.

A vármegye alispánja az 1903. évi szeptember hó 10-én kelt 27.177. számú rendeletével a zombolyai kórház kibővítési munkálatait 9220 korona 81 fillér összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munka kivételének biztosítása céljából az 1903. évi október hó 3-ik napjának délelőtt 1/2 órájára a nagybecskereki m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdetik.

A versenyzni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkát végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitűzött nap délelőtt 11 órájáig a nevezett hivatalhoz annyiával inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előirt, az engedélyezett költségösszeg 5%-ának megfelelő bánatpénz (vagy a bánatpénznek az állampénztárnál történt letételét igazoló pénzlári nyugta) csatolandó.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Nagybecskerek, 1903. szeptember 13.

M. kir. államépítészeti hivatal.

A hivatal főnöke:

Faur,

kir. főmérnök.

UJDONSÁG!

Ecet-essencia, valamint
uj ecet.

A legjobb és legkedveltebb ecet az ételek besavanyításához a kellemes íze végett. Szép tiszta fehér színű és nem festett, mint a legtöbb ecet. Főelőnye még az is, hogy ezen ecettel besavanyított uborkák és paprikák nem puhulnak meg, hanem keménységüket megtartják és nem penészednek.

Ára
literenként:
az uj ecet-lényeg 12 f.
az uj ecet 6 fillér.

Az ismételtárusítóknak
olcsóbban számítom.

Kapható
Gligorijevity
Jóca,
liszt- és
fűszerkereskedőnél
Nagybecskerek.
Buzatér.

(635-23.19)

Basahid község előjárósága.

2756. sz. 1903.

742-3.2

Árverési hirdetmény.

Alólírott község előjárósága részéről ezennel közölni tétetik, hogy Basahid község, mint erkölcsi testület tulajdonát képező „Gréda” nevű dűlőben fekvő 400 hold elsőrendű szántóföld folyó évi szeptember hó 22-én d. e. 8 órakor a helyszínén 2 holdas parcellákban nyilvános árverésen a folyó gazdasági évre azonnali készpénzfizetés mellett haszonbérbe fog adatni.

Basahidon, 1903. szeptember hó 14-én.

S z á v i c s,
jegyző.

Hirdetések

felvételnek a
„TORONTÁL” kiadóhivatalában.

Háztartás

vezetésében jártas és főzősház
értő magános idősebb nő uri csa-
ládnál azonnal alkalmazást talál.
Cim a kiadóhivatalban.

(733-3.3)

8. kgy. 81. sz. 1903.

744-1.1

Hirdetmény.

Bégaszentgyörgy községe 1903. évi október hó 1-én d. e. 9 órakor a község tanácstermében tartandó nyilvános szóbeli árverésen 1904. évi január hó 1-től három évre bérbeadja a tulajdonát képező

bégaszentgyörgyi nagyvendéglőt.

Bánatpénz 400 korona.

Részletes bérleti feltételek a hivatalos órák alatt a jegyzői irodában betekintheők.

Bégaszentgyörgyön, 1903. évi szeptember hó 15-én.

A községi előjáróság.

Kiadó lakás.

A nagybecskereki szerb hitközség Gimnázium-utcai házában egy (eddig dr. Král Tamás ur által lakott) első emeleti

nagy utcai lakás

mellékhelyiségekkel együtt

azonnal kiadó.

Bővebb felvilágosítással szolgál a hitközségi gondnok

Risztics Pál.

(741-3.2)

Torontálvármegye törökbecsei járás főszolgabírájától.

5781. szám 1903.

743-3.1

Pályázati hirdetmény.

Aracs községnél üresedésben levő segédjegyzői állásra ezennel pályázatot hirdetek; felhívom, hogy folyamodók szabályszerűen felszerelt kérvényeiket legkésőbb f. evi október hó 1-ig hozzám nyújtsák be, mert a később beérkezett kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Javadalmazás:

1100 korona évi fizetés és 120 korona utátalány.

Török-Becse, 1903. évi szeptember hó 14-én.

Dr. Welíacha K.,
szolgabíró.

Bánati- és
káposzta-repce

vetési célra

elsőrendű minőségben kapható

Schlesinger és Polakovits

cégnél

Nagybecskereken.

(747-3.1)

SOK PÉNZT!

1000 koronát is havonta szerezhet bárki becsületes úton. (Mellékközlésnek is.) Bővebb felvilágosítást következő címen kell kérni:

„Reell 72”
Annoncen-Abteilung des „Merkur”
Stuttgart, Bergstrasse.

(518-62.39)

GYOMORBAJOSOKNAK.

Mindazoknak, kik meghűlés, gyomortulterhelés, hiányos táplálkozás vagy nehezen emészthető túlforró vagy hideg ételekkel, vagy rendetlen ételmóddal gyomorbajt:

gyomorkatarrust, gyomorgörcsöt, gyomorfájást, emésztési zavarokat, elnyálkásodást stb.

szereztek, ezennel kitűnő háziszert ajánlunk. Ez az évek óta előnyösen ismert, az emésztési elősegítő és vértisztító szer a

Hubert Ullrich-féle gyógyfü-bor.

Ez a gyógyfü-bor kitűnő gyógyhatásuaknak elismert füvekből és jó borból készült; erősíti és élteti az egész emésztőszervezetet, anélkül, hogy hájtó hatása lenne. Ez a gyógybor eltávoított minden zavart a véredényekből, megtisztítja a vért a betegséget okozó anyagoktól és új vér képzésére elősegíti.

A gyógyborknak még idejekorán való használata a kezdődő gyomorbajt csirájában fojtja meg. Nem kellene tehát késlekedni, használatát más gyomorrontó, az egészséget veszélyeztető szerek megvétele előtt igénybe venni. Akárhányszor már első használat után eltűnt minden gyomorbajt jelző tünet, mint: a fejfájást, gyomorgörcsöt, felfuvalást, hányással járó rosszulétet, mely krónikus különösen régi bajoknál annál hevesebben szokott föllépni.

A székrekedést és ennek kellemetlen következményeit, mint: szorulást, a vesében, a májban való vértululást, szívdobogást, álmatlanságot stb.,

a gyógybor gyorsan és enyhén megszünteti. A gyógybor elmulasztja a rossz emésztést, az emésztési szerveket könnyű kiválás által szinte megújítja és megszabadítja a gyomrot és beleket a káros anyagoktól.

Soványág, sápadtság, vérszegénység, elerőtlenedés

emésztés, hiányos vérképzés és a máj beteges állapotának következményei. Teljes étvágytalanság mellett elernyedés és kedélylehangoltság, valamint gyakori fejfájás és álmatlan éjszakák következtében az ilyen betegek gyakran lassan elenyvednek. A gyógyfü-bor a meggyöngyült étetét helyreállítja. — A gyógyfü-bor növeli az étvágyat, elősegíti az emésztést és táplálkozást, előmozdítja az anyagcserét, megjavítja a vérképzést, meggyugtatja az izgatott idegeket és a betegnek új erőt, új életet ad. Ezt számos elismerés és köszönő-irat bizonyítja.

A gyógyfü-bor kapható 3 és 4 koronás palackokban a következő helységek gyógyszer-áruházában, u. m.: Nagybecskerek, Elemér, Román-Ecska, Mosorin, Józseffalva, Csurog, Gyurgyevó, Bacs-Tisza, Földvár, Kumán, Melence, Bégaszentgyörgy, Istvánföld, Ernesztváza, Bótos, Tomasevac, Ozora, Jarkovac, Farkasd, Perlasz, Titel, Szlankamén, Uj-Karlovit, F.-Kovil, Kacs, Ternerin, Bacs-Szent-Tamás, Török-Becse, Uj-Becse, Basahid, Torda, Szerb-Ittebe, Ó-Becse, Franyova, Párdány, Szakula, India, Pétervárad, Ujvidék, stb., ugymint valamennyi helységében Ausztria-Magyarországnak.

A nagybecskereki gyógyszerár szállít eredeti áron 3 és több üveg gyógyfübort Ausztria-Magyarország minden helységébe.

Utánzatoktól óvakodjunk!

Mindenki rendeljen

Hubert Ullrich-féle gyógyfü-bort.

(14-12.9)